การพัฒนาตัวแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรกรรมพื้นฐานของจังหวัดเพชรบุรี

Development of Model on Application of Sufficiency Economy principle in the Basic Agricultural Sector of Phetchaburi Province

เฉลียว บุรีภักดี[1)], กอบกุล วิศิษฏ์สรศักดิ์[2)]

[1),2)] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Chaleaw Buripakdee[1)], Kobkul Visitsorasak[2)]

[1),2)] Faculty of Humanities and Social Sciences Phetchaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ เป็นการนำเสนอตัวแบบความคิดอันเป็นผลมาจากการวิจัยภาคสนามโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณบวกกับเชิงคุณภาพและติดตามสังเกตระหว่างปี พ.ศ.2552-2557จนกระทั่งผู้วิจัยมีความมั่นใจ จึงได้สรุปเป็นตัวแบบความคิดว่าด้วยวิธีประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรกรรมพื้นฐาน เช่น การทำนา การลี้ยงปลาช่อน ซึ่งเป็นอาชีพที่ชาวบ้านทำกันโดยทั่วไปในประเทศไทย โดยหวังว่าเมื่อใช้ตัวแบบความคิดนี้ในการวางแผนแต่ละรอบการทำอาชีพ จะทำให้มีกำไรและลดภาระหนี้สินของเกษตรลง

คำสำคัญ : การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, เศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรกรรม

ABSTRACT

This research article is a presentation of a conceptual model resulted from the research using both quantilative and quatilative methods plus follow – up observation during B.E. 2552 – 2557 until the researchers reached high lovel of confidence which that led to conclusion on the model on method for application of sufficiency economy principle in the basic aqricultural sector, such as rice–farming, serpent–head fish raising, which are popular occupations in the central region of Thailand. It is hoped that using this conceptual method in planning each of the occupations world yield profit and reduce debt of the farmers.

Keywords : Application of Sufficiency Economy principle, Sufficiency Economy principle in the Agricultural

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง การกระทำเกี่ยวกับสินทรัพย์แบบพอเหมาะพอดี ไม่สูงหรือต่ำเกินระดับที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมรอบด้าน คนไทยทุกคนสามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การงานอาชีพ ใช้ในครัวเรือน ภาคเกษตรกรรมพื้นฐาน ซึ่งเป็นอาชีพที่ชาวบ้านทำกันโดยทั่วไปของประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเสนอตัวแบบความคิดว่าด้วยวิธีประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรกรรมพื้นฐาน เพื่อใช้ในการวางแผนการทำอาชีพ ส่งผลให้มีกำไรและลดภาระหนี้สินของเกษตรกร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาตัวแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรกรรมพื้นฐานของจังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อนำตัวแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในอาชีพการทำนา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรกรรมพื้นฐาน โดยอิงกรอบความคิดเชิงระบบส่วนทุนอุดหนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ส่วนผลการติดตามเสร็จสิ้นเมื่อ พ.ศ. 2557 กระทำที่ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 ครัวเรือน

วิธีดำเนินการวิจัย

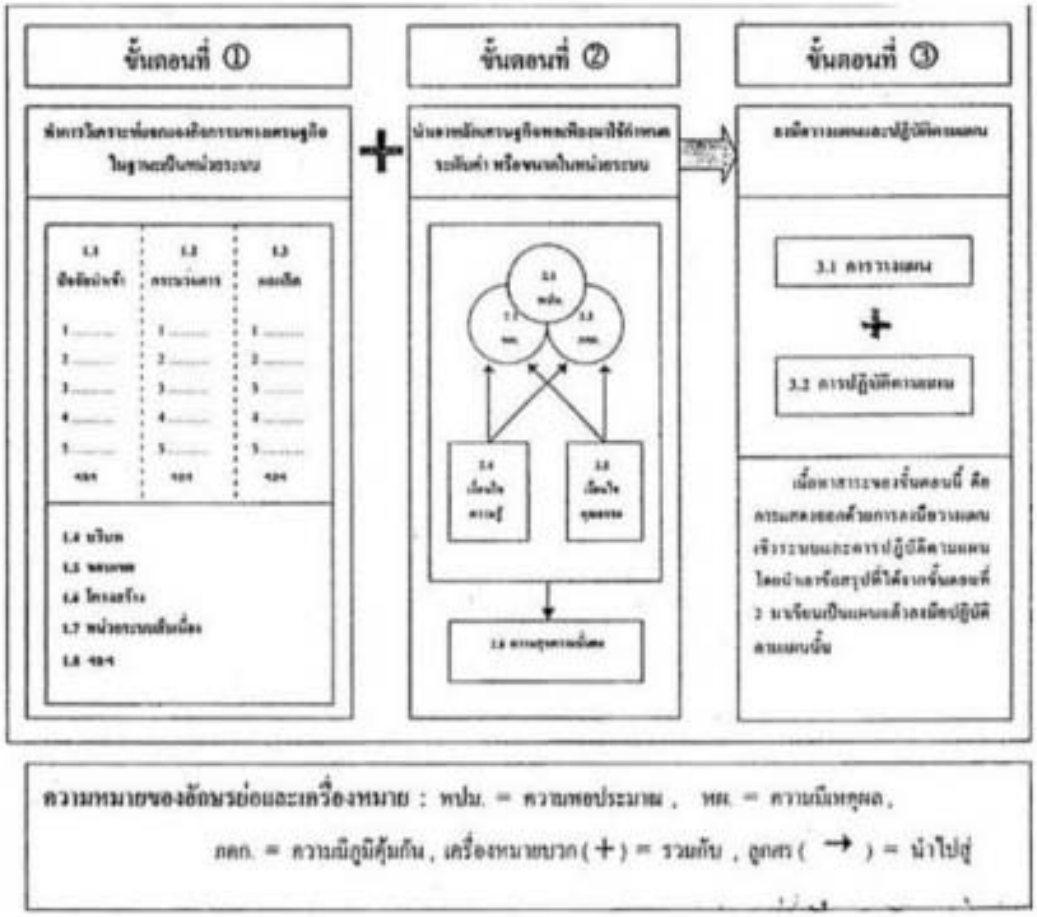
งานวิจัยนี้เป็นผลมาจากการวิจัยภาคสนามโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณบวกกับเชิงคุณภาพและติดตามสังเกตระหว่างปี พ.ศ.2552 - 2557 ด้วยวิธีนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบไปปฏิบัติใช้ในครัวเรือนแสดงกรอบแนวคิด เรื่อง ขั้นตอนการปฏิบัติในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบไปปฏิบัติใช้ในครัวเรือนเป็นผลจากการสังเกตติดตามต่อเนื่องจากการวิจัยข้างต้นโดย เฉลียว บุรีภักดี สุมาลี พงศ์ศิยะไพบูลย์ และบัญญัติ ศิริธนาวงศ์ เรื่องการวิจัยและพัฒนาวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรกรรมพื้นฐาน โดยอิงกรอบความคิดเชิงระบบส่วนทุนอุดหนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติในเวลานั้น (พ.ศ.2552) ส่วนผลการติดตามเสร็จสิ้นเมื่อ พ.ศ. 2557 กระทำที่ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 ครัวเรือนแสดงดังภาพที่ 1 คือกรอบแนวคิดที่แสดงแผนภาพทางความคิดที่มุ่งชี้แนะให้เห็นว่าการที่ครัวเรือนใดจะนำ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ” ไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สำหรับแต่ละกิจกรรมควรต้องกระทำการเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์แจกแจงกิจกรรมทางเศรษฐกิจในฐานะเป็นหน่วยระบบ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจอันนั้นมีปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิตบริบท ขอบเขต โครงสร้าง และหน่วยระบบสืบเนื่องเป็นอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 นำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กำหนดระดับค่า หรือขนาดในหน่วยระบบ คือ ทำการกำหนดระดับค่าหรือขนาดสำหรับแต่ละประเด็นที่ได้ทำการวิเคราะห์แจกแจงไว้แล้วของหน่วยระบบกิจกรรมนั้น เช่น กำหนดว่าผลผลิตควรเป็นเท่าใด กระบวนการควรทำมากน้อยเท่าไร ปัจจัยนำเข้าควรใช้มากน้อยเท่าใด ตลอดจนบริบท ขอบเขต โครงสร้าง และหน่วยระบบสืบเนื่อง ควรจะเล็กหรือใหญ่เพียงใด จึงจะเป็นการเหมาะสม ทั้งนี้โดยอาศัยการกะประมาณอย่างพอดีตามหลักที่ เรียกว่า “ความพอประมาณ” ไม่ใช่ปล่อยให้เป็นไปตามความปรารถนา หรือความโลภฝ่ายเดียว

ขั้นตอนที่ 3 ลงมือวางแผนและปฏิบัติตามแผน คือ ทำการวางแผนการดำเนินงานสำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันนั้นตามที่ได้วิเคราะห์แจกแจงและกำหนดระดับค่า หรือขนาดที่พอเหมาะไว้แล้วในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 และเมื่อทำการวางแผนเสร็จแล้วจึงลงมือปฏิบัติตามแผนจนครบถ้วนตามที่วางแผนไว้นั้น

เมื่อดำเนินการครบตาม 3 ขั้นตอนดังกล่าว ถือว่าเป็นการได้ปฏิบัติใช้ “หลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ” สำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันนั้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด เรื่อง ขั้นตอนการปฏิบัติในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบไปปฏิบัติใช้ในครัวเรือน

ผลการวิจัย

1. ได้ตัวแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรกรรมพื้นฐานของจังหวัดเพชรบุรี ดังภาพที่ 1 ที่คนไทยสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการทำอาชีพ

2. นำตัวตัวแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในอาชีพการทำนา ดังนี้

อาชีพการทำนาสามารถปฏิบัติใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์แจกแจงทางเศรษฐกิจในหน่วยระบบ

ขั้นตอนนี้เพื่อให้ทราบว่าการทำนามีปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต บริบท ขอบเขต โครงสร้าง และหน่วยระบบสืบเนื่องเป็นอย่างไร เนื่องจากปัจจัยนำเข้าเหล่านี้ที่เจ้าของกิจกรรมอาชีพทำนาแต่ละฤดูกาล หรือแต่ละวงรอบ (Cycle) จะต้องพิจารณากำหนดระดับค่าอย่างพอเหมาะ ไม่สูงเกินไปและไม่ต่ำเกินไป จึงจะได้ชื่อว่าเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ปัจจัยนำเข้า

ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 1) ที่ดินทำนา 2) แรงงานทำนา 3) เงินสำหรับจ่ายค่าจ้างทำนา 4) เครื่องไถนาหรือเงินสำหรับจ่ายค่าจ้างรถไถนา 5) ปุ๋ยหรือเงินสำหรับซื้อปุ๋ย 6) น้ำที่ทดเข้านาหรือน้ำฝนจากธรรมชาติ 7) แสงอาทิตย์และอากาศที่ช่วยในการเจริญเติบโตของต้นข้าว และ 8) ปัจจัยนำเข้าอื่นๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษ ซึ่งไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า

ได้ เช่น แรงจูงใจจากราคาข้าวในตลาด ซึ่งอาจสูงหรือต่ำ และเหตุการณ์น้ำท่วมหรือภัยแล้ง เป็นต้น

1.2 กระบวนการ

กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 1) การวางแผนการผลิตเฉพาะฤดูกาล 2) การจัดหาปัจจัยนำเข้าหรือวัตถุดิบ 3) การเตรียมพื้นที่นาโดยการไถและคราด 4) การเตรียมพันธุ์ข้าวเปลือกแช่น้ำให้เริ่มงอก 5) การหว่านพันธุ์ข้าวลงในแปลงนา 6) การดูแลแปลงนาหว่านโดยใส่ปุ๋ยรักษาระดับน้ำและฉีดยาตามเวลา 7) การติดต่อกับผู้ซื้อข้าวเปลือกเพื่อตกลงราคา 8) การเก็บเกี่ยวข้าวเปลือกและนำไปขาย 9) การดำเนินการอื่นๆ ที่อาจต้องกระทำ ซึ่งไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้ เช่น ภาวะการขาดน้ำ หรือน้ำท่วม หรือการฉีดยาแก้โรคบางอย่าง และ 10) การจดบันทึกและการจัดทำบัญชีทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการดำเนินการเหล่านี้ เป็นสิ่งที่เจ้าของกิจกรรมอาชีพทำนาแต่ละฤดูกาลจะต้องพิจารณากำหนดระดับค่าอย่างพอเหมาะ ไม่สูงเกินไปและไม่ต่ำเกินไป จึงจะได้ชื่อว่าเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ มีความจริงที่ผู้วิจัยได้พบประการหนึ่ง คือ กลุ่มตัวอย่างชาวนาโดยทั่วไปมักไม่ค่อยได้กระทำกระบวนการ (วางแผน) ตามข้อ 1 มากนัก แต่มักกระทำไปตามความเคยชิน เช่นที่เคยปฏิบัติกันมาในปีก่อนๆ

1.3 ผลผลิต

ผลผลิต (Output) ประกอบด้วย 1) ได้ข้าวเปลือก 2) ได้เงินจากการขายข้าวเปลือก 3) ได้ผลผลิตอื่น ๆ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งไม่อาจคาดหมายล่วงหน้าได้ เช่น การได้รับมลพิษจากยาและปุ๋ยที่นำมาฉีดพ่นในนา และการได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพการทำนา ผลผลิตเหล่านี้ เป็นสิ่งที่เจ้าของกิจกรรมอาชีพทำนาแต่ละฤดูกาลจะต้องพิจารณากำหนดระดับค่าอย่างพอเหมาะ ไม่สูงเกินไปหรือไม่ต่ำเกินไป จึงจะได้ชื่อว่าเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ ผู้วิจัยได้ค้นพบความจริงประการหนึ่ง คือ ผู้ประกอบอาชีพทำนาโดยทั่วไปมักไม่ได้คำนึงผลลัพธ์ในแง่อันตรายที่เกิดจากสารเคมี เช่น ยาพ่น

1.4 บริบท

บริบท (Context) หมายถึง สภาพแวดล้อมหรือสิ่งรายล้อมที่อยู่รอบๆ หน่วยระบบ ซึ่งในกรณีของหน่วยระบบการทำนา บริบท ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมว่าด้วยดิน ลมฟ้าอากาศ และน้ำชลประทาน 2) แหล่งที่จะซื้อหาวัตถุดิบ เช่น ปุ๋ย และยาปราบศัตรูพืช 3) แหล่งแรงงานรับจ้าง และบริการไถ คราด เก็บเกี่ยว 4) แหล่งรับซื้อผลผลิตข้าวเปลือก และข้าวสาร 5) สภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นโดยคาดไม่ถึง เช่น การเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศ สภาพการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ และภาวะเศรษฐกิจของโลก บริบทเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบกิจกรรมทำนาจะต้องคำนึงถึง และนำมาใช้ประโยชน์หรือนำมาเชื่อมโยงกับการทำอาชีพของตนอย่างพอดี ไม่มากหรือไม่น้อยเกินไป จึงจะได้ชื่อว่าเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

1.5 โครงสร้าง

โครงสร้าง หมายถึง องค์ประกอบซึ่งยึดโยงระหว่างกันอย่างถาวรภายในหน่วยระบบ ทำหน้าที่เสริมกัน ซึ่งในกรณีของหน่วยระบบการทำนา โครงสร้างประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่ยึดโยงเข้าด้วยกันอย่างถาวร อันได้แก่ 1) ที่นาที่มีอยู่ในครอบครองของครัวเรือน 2) บรรดาสมาชิกในครัวเรือน 3) วัฒนธรรมประเพณีของครัวเรือน 4) เครื่องมือเครื่องใช้ถาวรสำหรับทำนา 5) ความรู้และทักษะของสมาชิกในครัวเรือน และ 6) สิ่งอื่นๆ ที่มีลักษณะจำเพาะของแต่ละครัวเรือนโดยที่โครงสร้างเหล่านี้ ทำหน้าที่เป็นปัจจัยนำเข้าส่วนหนึ่ง เมื่อหน่วยระบบ “การทำนา” เริ่มดำเนินการ อย่างไรก็ตามข้อแตกต่างระหว่างปัจจัยนำเข้าที่มาจากโครงสร้างเมื่อเทียบกับปัจจัยนำเข้าที่มิใช่โครงสร้าง ปรากฏว่าปัจจัยนำเข้าประเภทแรกมีความสึกหรอสิ้นเปลืองสำหรับแต่ละวงรอบที่มีการใช้งาน โครงสร้างเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบอาชีพ “ทำนา” ควรต้องคำนึง เพื่อจะได้วางแผนการทำนาของตนอย่างพอเหมาะพอดีกัน จึงจะได้ชื่อว่าเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงระบบ

1.6 ขอบเขต

ขอบเขต หมายถึง เส้นแบ่งเขตแดนของหน่วยระบบนี้ออกจากหน่วยระบบอื่น มีผลให้หน่วยระบบอื่นเป็นบริบทของหน่วยระบบนี้ และรับเอาผลผลิตหรือให้

ปัจจัยนำเข้าแก่หน่วยระบบนี้ ซึ่งในกรณีของหน่วยระบบการทำนา ขอบเขตประกอบด้วย 1) ขอบเขตด้านเวลาและฤดูกาลทำนา ตั้งแต่เริ่มต้นฤดูกาลจนถึงสิ้นฤดูกาล 2) ขอบเขตด้านพื้นที่ดินที่ใช้ทำนาที่มีการแบ่งแยกจากกันระหว่างรายหนึ่งกับรายอื่นๆ รอบข้าง ซึ่งไม่ควรมีการรุกล้ำต่อกัน 3) ขอบเขตด้านอำนาจกระทำการหรืออำนาจต่อรอง เช่น เกี่ยวกับวงเงินที่กู้ยืมเพื่อการลงทุน อัตราค่าจ้างแรงงาน 4) ขอบเขตด้านอื่นๆ ที่อาจมีอยู่สำหรับแต่ละกรณี หรือที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง ซึ่งไม่อาจกำหนดล่วงหน้าได้ ขอบเขตเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบอาชีพ “ทำนา” ควรต้องคำนึงถึง เพื่อที่จะได้วางแผนการทำนาของตนอย่างพอเหมาะพอดี จึงจะได้ชื่อว่าเห็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

1.7 หน่วยระบบสืบเนื่อง

หน่วยระบบสืบเนื่อง (Continuous Systems) หน่วยระบบสืบเนื่อง หมายถึง หน่วยระบบอื่นๆข้างเคียงหน่วยระบบนี้ กำลังทำงานสืบเนื่องกันกับหน่วยระบบนี้ ซึ่งในกรณีของหน่วยระบบการทำนา หน่วยระบบสืบเนื่องได้แก่ 1) หน่วยระบบสืบเนื่องประเภทก่อนหน้า ซึ่งหมายถึง หน่วยระบบที่ส่งผลลัพธ์มายัง หน่วยระบบนี้ เช่น หน่วยระบบร้านค้าปุ๋ย หน่วยระบบผู้รับจ้างไถนาและเกี่ยวข้าว หน่วยระบบผู้จ่ายน้ำชลประทาน เป็นต้น 2) หน่วยระบบสืบเนื่องประเภทรับช่วง ซึ่งหมายถึง หน่วยระบบที่รับเอาผลลัพธ์ของหน่วยระบบนี้ไปดำเนินการต่อไป เช่น หน่วยระบบโรงสี ผู้รับซื้อข้าวเปลือกเป็นต้น

หน่วยระบบสืบเนื่องเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบอาชีพ “ทำนา” ควรต้องคำนึงถึง เพื่อจะได้วางแผนการทำนาของตนอย่างพอเหมาะพอดีกัน จึงจะได้ชื่อว่าเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

ขั้นตอนที่ 2 การนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กำหนดค่าหรือขนาดในหน่อยระบบ ขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ทำการศึกษาสภาพความเป็นจริงของบริบท โครงสร้าง ขอบเขต และหน่วยระบบสืบเนื่องว่ามีอยู่อย่างไร เพื่อคิดกำหนดค่าของผลผลิตหรือปัจจัยนำเข้าสำหรับการทำนาแต่ละฤดูกาล จึงต้องกำหนดค่าอย่างพอประมาณ หรืออย่างพอเหมาะโดยเทียบกับสภาพแวดล้อมดังกล่าว ไม่ใช่เป็นไปตามความโลภหรือความต้องการแค่ฝ่ายเดียว

2.2 ทำการศึกษาสำรวจเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมคือ ศึกษาสำรวจและประมวลสิ่งที่เรียกว่า “เงื่อนไขความรู้” และ “เงื่อนไขคุณธรรม” ที่จำเป็นต้องนำมาใช้เป็นฐานอิง หรือเป็นข้อคำนึงสำหรับการจะกำหนดระดับค่าของ “ความพอประมาณ” ของหน่วยระบบ ทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการ และปัจจัยนำเข้า เงื่อนไขความรู้ในที่นี้ หมายถึง ข้อความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทำนาให้ได้ผลดี เช่น เรื่องพันธุ์ข้าว, วิธีทำนาดำและนาหว่าน, วิธีเก็บเกี่ยว และตลาดรับซื้อข้าว เป็นต้น ส่วนเงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง หลักธรรมที่ควรยึดถือซึ่งเป็นคุณแก่ตนเองและแก่ผู้อื่นในการประกอบอาชีพทำนา เช่น ความซื่อสัตย์และอื้ออาทรต่อผู้อื่น การแบ่งปันน้ำเมื่อคราวจำเป็น เป็นต้น

2.3 ทำการกำหนดระดับความสุขความพอใจที่คาดหวังจะได้รับคือ กำหนดระดับความสุขความพอใจและความมั่นคงที่ตนคาดหวังว่าจะได้รับจากการประกอบอาชีพทำนาในฤดูกาลนี้อย่างพอประมาณ มิใช่คาดหวังมากเกินไปจนเกินกำลังสภาพแวดล้อมที่จะอำนวยให้ไปถึงได้

2.4 ทำการกำหนดค่าพอประมาณของกระบวนการที่คาดว่าจะกระทำ ได้แก่ 1) ข้าวเปลือกที่คาดหวังว่าจะได้ คือ ไม่เกินไร่ละ 60 ถัง เพราะถ้าคาดหวังเกินกว่านั้นจะไม่สมเหตุสมผล เนื่องจากที่นามีคุณภาพไม่ดีและคนยังขาดความรู้ว่าด้วยเทคนิควิธีปรับปรุงดินให้มีคุณภาพดีกว่านั้น ครั้นจะใส่ปุ๋ยเคมีมากเกินก็จะทำให้เสียภูมิคุ้มกันในแง่ที่ต้องใช้เงินลงทุนมากและอาจทำให้ดินเสียหายในระยะยาว 2) เงินที่คาดหวังว่าจะได้จากการขายข้าวเปลือก คือ เกวียนละ 10,000 บาท เพราะถ้าคาดหวังเกินกว่านั้นจะไม่สมเหตุสมผล เนื่องจากข้าวเปลือกของตนมีคุณภาพไม่ดีพอกับทั้งต้องคำนึงถึงภูมิคุ้มกัน คือราคารับซื้อข้าวเปลือกไม่แน่นอน และอาจประสบภาวะฝนตกหรือน้ำท่วมจนข้าวเปลือกได้รับความเสียหาย เป็นต้น

2.5 ทำการกำหนดค่าที่พอประมาณของกระบวนการที่คาดว่าจะกระทำคือ กำหนดว่าจะกระทำตามกระบวนการทั้ง 10 ข้อ แล้วในข้อก่อน (ข้อ 1.2 กระบวนการ) อย่างสมเหตุสมผล และโดยคำนึงถึงภูมิคุ้มกัน คือ ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทั้งนี้โดยอาศัยพื้นฐานความรู้และคุณธรรมเกี่ยวกับแต่ละเรื่องที่จะกระทำ ซึ่งความรู้และคุณธรรมดังกล่าวตนเองต้องศึกษาและรวบรวมได้อย่างพอดี

2.6 ทำการกำหนดค่าที่พอประมาณของปัจจัยนำเข้าที่คาดหวังว่าจะนำมาใช้ คือ กำหนดว่าจะจัดให้มีปัจจัยนำเข้า ตามรายการข้อ 1–8 หัวข้อปัจจัยนำเข้าที่กล่าวแล้วในข้อก่อนอย่างสมเหตุสมผล และโดยคำนึงถึงภูมิคุ้มกัน คือ สิ่งใดที่สามารถทำได้ด้วยตนเองก็ไม่ซื้อไม่จ้าง และในกรณีที่ต้องซื้อต้องจ้างก็ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น มิใช่เพื่ออวดผู้อื่น หรือเพื่อสนองความสะใจของตนเอง ทั้งนี้โดยอาศัยพื้นฐานความรู้และคุณธรรมเกี่ยวกับแต่ละเรื่องที่จะกระทำ ซึ่งความรู้และคุณธรรมดังกล่าว ตนเองต้องศึกษาและรวบรวมไว้อย่างเพียงพอ

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนและการปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 การวางแผน

3.1.1 การวางแผนผลผลิต ประกอบด้วย

1) วางแผนผลผลิต โดยเขียนระบุตัวเลขแสดงค่าจำนวนข้าวเปลือกที่คาดหวังว่าจะได้.....ถัง

2) วางแผนจำนวนเงิน โดยเขียนระบุตัวเลขแสดงเงินที่คาดหวังว่าจะได้จากการขายข้าวเปลือก เช่น.....บาท

3) วางแผนผลผลิตอื่นๆ ที่คาดหวังว่าจะได้ (ถ้ามี) โดยเขียนระบุตัวเลขหรือถ้วยคำที่ชัดเจน

3.1.2 การวางแผนและกระบวนการ ประกอบด้วย

1) ตรวจสอบว่าตนเองได้ลงมือวางแผนแล้วหรือยัง ถ้ายังต้องรีบลงมือวางแผน และเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งการวางแผนผลผลิต การวางแผนกระบวนการ และการวางแผนปัจจัยนำเข้าหรือวัตถุดิบ

2) วางแผนไถพื้นที่นา โดยเขียนระบุให้ชัดเจนว่ากระทำโดยวิธีใด ทำเองหรือจ้างทำ และมีค่าใช้จ่ายเท่าใด

3) วางแผนการเตรียมพันธุ์ข้าวเปลือก โดยเขียนระบุให้ชัดเจนว่าจะเตรียมด้วยขั้นตอนหรือวิธีการใด

4) วางแผนการหว่านพันธุ์ข้าวลงในแปลงนา ว่าจะทำเองหรือจ้างทำ

5) วางแผนการดูแลแปลงนาหว่าน โดยเขียนระบุให้ชัดเจนว่าจะทำเองหรือจ้างทำ

6) วางแผนว่าจะ ติดต่อกับผู้ซื้อข้าวเปลือกรายใด และจะต่อรองราคาเป็นเงินเกวียนละเท่าใด และเขียนระบุไว้อย่างชัดเจน

7) วางแผนว่าจะมีวิธีเก็บเกี่ยวข้าวเปลือกอย่างใด โดยเขียนระบุให้ชัดเจนว่าจะทำเองหรือจ้างทำ และจะนำไปขายโดยวิธีใด

8) วางแผนดำเนินการอื่นๆ (ถ้ามี) โดยเขียนระบุให้ชัดเจน และ

9) วางแผนการจดบันทึกและทำบัญชีว่าจะทำโดยวิธีใด

3.1.3 การวางแผนปัจจัยนำเข้าหรือวัตถุดิบ ประกอบด้วย

1) วางแผนที่ดินทำนา โดยเขียนระบุให้ชัดเจนว่าจะใช้ที่ดินแปลงใดบ้างจำนวนเนื้อที่เท่าใด

2) วางแผนแรงงานทำนา โดยเขียนระบุให้ชัดเจนว่าจะใช้แรงงานจากแหล่งใดบ้าง แบ่งปันกี่ส่วน ค่าใช้จ่ายสำหรับแรงงานแต่ละส่วนมีจำนวนเท่าใด และส่วนใดจะทำเองโดยไม่จ้าง

3) วางแผนเงินสำหรับจ่ายค่าจ้างคนทำนา โดยเขียนระบุให้ชัดจนว่าจะจ้างใครบ้าง จำนวนเงินเท่าใด

4) วางแผนเกี่ยวกับเครื่องไถนาหรือเงินสำหรับจ่ายค่าจ้างรถไถนา โดยเขียนระบุให้ชัดเจนว่าจะใช้เครื่องไถนาจากแหล่งใดบ้าง มีค่าใช้จ่ายเป็นเงินเท่าใด

5) วางแผนเกี่ยวกับปุ๋ยหรือเงินสำหรับซื้อปุ๋ย โดยเขียนระบุให้ชัดเจนว่าจะใช้ปุ๋ยจากแหล่งใดบ้าง และคิดเป็นเงินเท่าใด

6) วางแผนเกี่ยวกับน้ำที่ทดเข้านาหรือน้ำฝนจากธรรมชาติ โดยเขียนระบุให้ชัดเจนว่าจะใช้น้ำจากแหล่งใด ในช่วงเวลาใด มีค่าใช้จ่ายเท่าใด

7) วางแผนเกี่ยวกับแสงอาทิตย์และอากาศที่ช่วยการเจริญเติบโตของต้นข้าว โดยเขียนระบุให้ชัดเจนถ้าสิ่งเหล่านี้สามารถวางแผนได้

8) วางแผนปัจจัยนำเข้าอื่นๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษ ซึ่งไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้ โดยเขียนระบุให้ชัดเจน

3.2 การปฏิบัติตามแผน ประกอบด้วย

1) ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ทุกตอนที่กล่าวไว้ในข้อก่อน ทั้งแผนด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และปัจจัยนำเข้า

2) ประเมินผลการปฏิบัติตามแผนแต่ละตอน และถ้ามีข้อที่ปฏิบัติไม่ได้ หรือควรมีการวางแผนเพิ่มเติมก็ทำการปรับแผน และปฏิบัติตามแผนที่ปรับใหม่นั้น แล้วทำการประเมินผลการปฏิบัติอีกครั้ง

สรุปผลการวิจัย

การได้ปฏิบัติใช้ “หลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ” ตามตัวแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรกรรมพื้นฐานของจังหวัดเพชรบุรีนั้น สำหรับแต่ละกิจกรรมควรต้องกระทำการเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์แจกแจงกิจกรรมทางเศรษฐกิจในฐานะเป็นหน่วยระบบ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต บริบท ขอบเขต โครงสร้าง และหน่วยระบบสืบเนื่องเป็นอย่างไร ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กำหนดระดับขนาดในหน่วยระบบ โดยอาศัยการประมาณอย่างพอดีตามหลัก “ความพอประมาณ”ขั้นตอนที่ 3 ลงมือวางแผนและปฏิบัติตามแผนจนครบถ้วนตามที่วางแผนไว้นั้น ทั้งนี้เกษตรสามารถใช้ตัวแบบ ความคิดนี้ไปวางแผนการทำอาชีพแต่ละวงรอบ เพื่อให้มีผลกำไรและลดภาระหนี้สินลง

ข้อเสนอแนะ

การนำตัวแบบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรกรรมพื้นฐานของจังหวัดเพชรบุรีไปประยุกต์ใช้ในหน่วยระบบใด ๆ ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่นำเข้าของกิจกรรมหน่วยระบบที่เป็นข้อมูลพื้นฐาน เนื่องจากแต่ละฤดูกาล หรือแต่ละวงรอบ จะต้องพิจารณากำหนดระดับค่าอย่างพอเหมาะ ไม่สูงเกินไปและไม่ต่ำเกินไป จึงจะได้ชื่อว่าเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

เอกสารอ้างอิง

ดนัย กิติภรณ์. (2544). **ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ.** วิทยานิพนธ์หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทองใหญ่ อัยยะวรากุล. (2546). บทวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความพอประมาณ. เอกสารประกอบโครงการพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ประธินพร แพทย์รังสี. (2545). **การประเมินผลโครงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ศึกษาเฉพาะกรณี เกษตรในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี.** ปัญหาพิเศษ ปรัชญารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2542). **เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ.** กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.

พระมหาประทีป พรมสิทธ์. (2545). **การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มยุรี วัดแก้ว. (2540). **แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** เพชรบุรี : โปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี: ม.ป.ท.

สมพร เทพสิทธา. (2548). **การเดินตามรอยพระยุคลบาทเศรษฐกิจพอเพียงช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). **กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2542). **เศรษฐกิจพอเพียง คือ อะไร.กรุงเทพฯ** : ม.ป.ท. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพ : ม.ป.พ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2547). **เศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

ไสว บุญมา. (2543). **เศรษฐกิจพอเพียง : ภูมิปัญญาไทย.** กรุงเทพฯ : บริษัท พี. เอ. ลิฟวิ่ง.

Andrew, F.M. and Withey, S.B. (1976). **Social Indicator of Well. Being : Americans Perception of Life Quality.** New York : Plenum Press.

Asian Development Bank. (1990). **Economic Policies for Sustainable Development.** Singapore : Times offset Pte Ltd.

Asian Development Bank. (1995). **Key Indicators. Massachusetts** : The Mit Press.

Clayton, A.M.H. and Radcliff, N.J. (1996). **Sustainable a System Approach.** London: Earthscan Pulications.